

ISSN: 2545-0573

KOREYS ADIBASI PAK VAN SO IJODINING O'ZIGA XOSLIGI XUSUSIDA**Bazarova Shahlo Shuxratovna***Samarqand davlat chet tillar institute Sharq tillari fakulteti Uzoq sharq tillari katta o'qituvchisi***ARTICLE INFO.****Kalit so'zlar:**

Feminizm, 여성 문학 (“ayollar adabiyoti”), “ayol nasri”, mikrotizim, satirik ertak, sinsosol, Kabo, aneksiya, naturalistik tasvirlash usuli.

Annotatsiya

Ushbu tadqiqotning dolzarbligi shundan iboratki, birinchi marta 1970-1990 yillardagi koreys yozuvchilarining ijodi ko'rib chiqiladi. Uch yozuvchining hikoyalari Koreya Respublikasida shu yillarda sodir bo'lgan tarixiy-adabiy jarayonlar kontekstida berilgan. Maqolada feminizm bilan bog'liq adabiyotning bir qismi sifatida “ayollar nasri”ning xususiyatlari ko'rib chiqiladi, koreys ayollarining iqtisodiy va ma'naviy hayotdagi o'zgarishlar bilan bog'liq holda jamiyatdagi o'rnini tushunishning o'sishini badiiy asarda tasvirlash masalalari ko'rib chiqiladi. Shu paytgacha Pak Van So, Shin Kyong Suk va In Hi Gyon asarlari o'zbek tiliga o'rganilmagan va tarjima qilinmagan. Keyingi yillarda yozuvchilarning alohida asarlari G'arbiy Yevropa tillariga tarjima qilindi. Koreya Respublikasida ayollar tomonidan yozilgan asarlar 여성 문학 (“ayollar adabiyoti”) deb nomlangan maxsus adabiyot sifatida ajralib turadi. Bu atama xotin-qizlarning oila va jamiyatdagi o'rni bilan bog'liq masalalarga bag'ishlangan nasriy asarga tegishli bo'lib, dunyoga o'ziga xos, “ayol” qarashi bilan ajralib turadi. Ayni paytda Janubiy Koreyada Pak Van So, Shin Kyong Suk va In Xi Gyong san'atlari juda mashhur. Hozirgi kunda ularning asarlari adabiy tanqid va feministik harakat tarafdorlarining diqqat markazida bo'lmoqda. Bu yozuvchilar dunyoga qarashlari, iste'dodi va o'ziga xos uslubi bilan ajralib turadi. Ular turli janrlarda ishlaydi va ularning ijodida tadqiqot ob'ekti bo'lgan hikoya alohida o'rin tutadi.

<http://www.gospodarkainnowacje.pl/> © 2022 LWAB.

Kirish. Maqola yozishdan maqsad 1970-1990-yillarda Koreya Respublikasida ijtimoiy hayotning rivojlanishi va “ayol nasri”ning shakllanishi kontekstida Pak Vanso, Shin Kyong Suk va In Xi Gyon hikoyalaridagi asosiy masalalarni aniqlashdan iborat. [1, 206.]. Ushbu maqsad quyidagi tadqiqot maqsadlarini belgilaydi, ya'ni:

- 1970-yillarda “ayollar nasri” rivoji kontekstida Pak Van So hikoyalarini tahlil qilish;
- Pak Vanso hikoyalarining poetikasini o'rganish,
- 1980-1990 yillardagi “ayollar nasri” rivoji kontekstida Shin Kyong Suk va In Xi Gyon hikoyalarini tahlil qilish;

- har bir yozuvchining ijodiy xususiyatlarini o‘rganish;
- yozuvchilar Pak Van So, Shin Kyong Suk va In Xi Gyon asarlari tahlilidan ilmiy foydalanishga kirishi.

Adabiyotlar tahlili va metodlar. Maqola o‘zbek adabiyotshunoslarining nazariy ishlariga, shuningdek, koreys olimlarining “ayol nasri”ga bag‘ishlangan tadqiqotlariga asoslanadi. Bundan tashqari, hozirgi Koreyadagi tarixiy jarayonlarning xususiyatlarini o‘rgangan o‘zbek va xorijiy tarixchi olimlarning ishlari ham o‘rin olgan. Koreyaning tarixiy yo‘lining o‘ziga xos xususiyatlari bilan bog‘liq holda zamonaviy koreys nasrining rivojlanish tendensiyalari ko‘rib chiqiladi.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi shundan iboratki, maqolada mahalliy koreysshunoslikda ilk koreys “ayollar nasri” rivojini bor Pak Van So, Shin Kyong Suk va In Xi Gyon hikoyalari asosida kuzatishgan. Bu yozuvchilar ijodining asosiy muammolari jamiyatda sodir bo‘lgan o‘zgarishlar bilan bog‘liq holda ko‘rib chiqiladi.

Adabiyotlar: maqola turli manbalarga asoslangan bo‘lib, ular orasida asosiy o‘rinni koreys tilidagi Pak Van So, Shin Kyong Suk va In Xi Gyon haqidagi hikoyalar egallaydi. Tahlil qilish uchun quyidagi manbalardan foydalanilgan: Pak Van Soning 2-jildli to‘liq hikoyasi, shuningdek, Shin Kyong Suk va In Xi Gyon asarlarining tanlangan nashrlari.

Natijalar. Amaliy ahamiyati: maqola zamonaviy koreys adabiyoti tarixiga oid referat yoki kurs ishi yozishda, zamonaviy koreys adabiyoti tarixidan kurs o‘tishda, xorijiy Sharq mamlakatlari, xorijiy Sharq mamlakatlaridagi zamonaviy adabiy jarayonlarni o‘rganish uchun xalqlar adabiyoti tarixidan ma’ruzalar kursini tuzishda foydalanish mumkin.

Muhokama. Pak Van So Koreya Respublikasidagi eng mashhur zamonaviy yozuvchilardan biridir. U 1931 yilda Pakchokkol qishlog‘i shimoliy Kyongi provinsiyasida tug‘ilgan. 1950 yilda u Seul davlat universitetining koreys tili va adabiyoti fakultetiga o‘qishga kirdi, ammo KNDR va Koreya Respublikasi o‘rtasida urush boshlanishi uning o‘qishiga xalaqit berdi. U o‘zining adabiy yo‘lini ulg‘aygan yoshda, ya’ni to‘rt qiz va bir o‘g‘ilni tarbiyalaganidan keyin boshlagan. Pak Van So o‘zining adabiy debytini 1970-yilda “Yalang‘och daraxt” romani “Yesongton” ayollar jurnalida Koreya urushi voqealari tasvirlangan nashri bilan boshlagan. Shundan so‘ng uning asarlari gazetalarda chop etilib, alohida kitoblar va to‘plamlar holida nashr etildi. Asta-sekin, Pak Van So nomi katta kitobxonlar doirasiga ma’lum bo‘ldi. Uning romanlari 13 jilddan, hikoyalari esa 5 jilddan iborat. Tanqidchilar aytganidek, “suhbatni yaxshi ko‘radigan xolalar” hikoyalari syujetning soddaligi, personajlarning kundalik harakatlari ortida nafaqat milliy ildizlar bilan mustahkam aloqa, balki ayolning dono hayot tajribasi inson psixologiyasining o‘ziga xos xususiyatlarini tushunish va kelajakka qarash ham bor. [2, 326].

1970-yillarda Koreya Respublikasida adabiy tanqid bilan asosan erkaklar shug‘ullangan. Ularning aksariyati yozuvchi ayollarning asarlarini insoniyatning kuchli yarmining afzalliklari haqida o‘ylashga odatlangan erkaklar pozitsiyasidan qabul qilgan. Ular dastlab ayollarni yozuvchi sifatida tan olishni xohlamadilar va agar tan olsalar ham, bu ayol o‘zining ayollik haqidagi muammolarini yozgan, adabiy ahamiyatga ega emas deb jiddiy e’tibor qilmas edilar. Ularning e’tibori birinchi navbatda qisqa hikoyalarga emas, balki Pak Van Soning romanlariga qaratildi. Yozuvchining asarlarini “juda ochiq” deb hisoblaydigan erkak yozuvchilardan farqli o‘laroq, biz bu xususiyatni ularning qadr-qimmatli deb hisoblaymiz, chunki ular odamlarning haqiqiy hayotini real tasvirlagan. Pak Van So asarlarida qo‘yilgan muammolar bir qarashda “oilaviy mojarolar” kabi ko‘rinadi. [3, 74.] Darhaqiqat, oiladagi o‘zgarishlar butun jamiyatda sodir bo‘layotgan o‘zgarishlarning belgisidir, chunki Koreyada oila doimo jamiyatning o‘ziga xos mikrotizimi sifatida qaralgan.

“Qanday vahshiylik” (1976) hikoyasida ma’naviyat etishmasligi mavzusi yangraydi. Unda atayin naturalistik tarzda iste’molchi jamiyatining ma’naviy bo‘shligi ko‘rsatilgan. [4, 138.] Satirik ertak shaklida yozilgan hikoyani Saida Zunnunova asarlari bilan solishtirish mumkin. Ammo agar o‘zbek yozuvchisi qahramonlari uchun hayot fojiali, umidsiz bo‘lib ko‘rinsa, Pak Van So qahramonlari o‘z

muammolarini hal qilishlariga umid qilishadi. “Qanchalik ular ko‘p” (1975) hikoyasi pul asosiy rol o‘ynaydigan zamonaviy jamiyatda odamning ma‘naviy qadriyatlarini yo‘qotishi haqida yozilgan. Hikoya "G‘arbiy belgi" ostida yozilgan, ammo “G‘arbiy qatlam” ostida dunyoning an‘anaviy koreys idrokini ko‘rish mumkin, uning kelib chiqishini dunyo tartibining qadimiy mifologik modelida topish mumkin.

“Qora beva” (1977) hikoyasida ba‘zan insoniy munosabatlarning yo‘qolishiga olib keladigan moddiy farovonlikka intilish tasvirlangan. [5, 89.] Qahramon qiyofasida pul yordamida o‘z farzandlarining hayotini yaxshi tomonga o‘zgartirishi mumkinligini anglagan zamonaviy koreys ayolining yangi qiyofasini ko‘rishingiz mumkin. Bu hikoyada bir ayol haqida yozilganki u ayolning xayoli faqat pul topishga bo‘lib qolgan. Bu ayol pul yordami bilan bolalari yuqori ijtimoiy mavqega ega bo‘lishlari uchun jamiyatning “pastki qismidan” ko‘tarilishga umid qiladi. Buning uchun “qora beva” o‘zini va erining hayotini qurbon qiladi. Hikoyada yozuvchining o‘z qahramoniga nisbatan ikki tomonlama munosabati, bir tomondan, uning pul yig‘ishga bo‘lgan cheksiz ishtiyoqi va tashqi ko‘rinishi nafratga sabab bo‘lsa, ikkinchi tomondan, onalik tuyg‘ulari yashiringanligini kuzatish mumkin: atayin qo‘pol nutq va tartibsiz kiyim ostida ko‘rish mumkin bo‘lmagan jozibali ko‘rinish hamdardlikni uyg‘otadi.

“Turmushga chiqqanlar” (1977) qissasi ham xuddi shu pul muammosiga bag‘ishlangan. [6, 107.] Yosh ayolning hayoti va uning muhiti misolida, boy bo‘lish, pul yordamida o‘z muhitidan chiqib ketish va “imtiyozli”lar qatoriga kirish istagi odamni qanday o‘zgartirishini kuzatish mumkin. Hikoya qahramonning “shaxsiy dunyosi” ning ikki xil dunyosini taqqoslash asosida qurilgan, bu erda pul asosiy rol o‘ynaydi va odamlar sun‘iy niqoblar ostida haqiqiy yuzlarini yashiradilar va uning atrofidagi “tashqi dunyo”, yashaydigan odamlar dunyosi. hissiyotlarning tabiiy ko‘rinishlari bilan to‘ldirilgan oddiy hayotni tasvirlangan. Boyish ishtiyoqi odamdagi tirik ruhni yo‘q qiladi va uni yolg‘izlikka mahkum etadi - yozuvchi bu fikrni to‘g‘ridan-to‘g‘ri emas, balki ramzlar va qarama-qarshiliklar tizimi orqali ifodalaydi (masalan, qahramonning sovuq “rangsiz” uyi va atrofidagi ranglar va sevgi bilan to‘la dunyoning qiyoslashi).

“Qo‘g‘irchoq orzusi” (1977) hikoyasida Pak Van So zamonaviy koreys oilasi hayotining muhim tomonlarini tushunishini, bu keksa va yosh avlod o‘rtasidagi munosabatlarni va shu munosabat bilan - yoshlarning yo‘l tanlashdagi mustaqilligi muammosini ko‘rish mumkin. [7, 82.] Zamonaviy jamiyatda odamlar o‘rtasidagi munosabatlar g‘ayritabiiy va ta‘lim tizimi “o‘lik” bo‘lib qoldi. Yozuvchi bu fikrlarini hikoya tuzilishidagi an‘anaviy obraz – buddistlarning hayotni tush sifatida tushunishidan foydalangan holda ifodalaydi. “Uyquning haqiqiy makonida” qahramon o‘z irodasidan mahrum bo‘lib, boshqa odamlar tomonidan boshqariladigan “qo‘g‘irchoq” bo‘lishga mahkum. Ota-onalar yoshlarga berishni juda xohlaydigan ta‘lim qahramon kirishi kerak bo‘lgan universitetda ramziy rasm shaklida taqdim etiladi, ko‘zlar birinchi navbatda qurigan daraxtlarni ko‘radi, olimlarning skeletlarini eslatuvchi, uzoq muzlagan yo‘lining chetida - ta‘lim olish uchun bosib o‘tilishi kerak bo‘lgan yo‘lday ko‘rinadi. Pak Van So o‘z qahramonlarini “uyquning muzlatilgan olami”da qoldirmaydi va hikoyani kelajak hayotga umid bilan yakunlaydi, ayol (bahor va iliqlik belgisi) “muzlagan makon”ni o‘zgartiradi va yoshlarni uyqudan uyg‘otadi. [8, 150.]

Yozuvchi ijodi hikoyaning realizmi bilan ajralib turadi va shu bilan birga naturalistik tasvirlash usuli ham ko‘p qo‘llaniladi. Pak Van So hikoyalarida voqelikni tasvirlash usuli Saida Zunnunovanning asarlariga o‘xshab ketadi, bayon olib boriladi. hikoyachi nomidan, ya‘ni adabiy ertak deb ta‘riflash mumkin bo‘lgan og‘zaki nutqning stilizatsiyasi oldimizda turibdi. Bu yerda personajlarning asl xarakteri aynan ularning dialoglarida, monologlarida (shu jumladan, ichki monologda) ochiladi yoki suhbatdoshga qaratilgan nutqlarga qaratiladi. Pak Van So uslubining o‘ziga xos jihati uning voqealarga yoki qahramonlar harakatlariga o‘z munosabatini oshkora bildirmaslik, oddiy odamlarning hayotiy voqealarini so‘zlab berishdir. Ammo, bir qarashda, unchalik ahamiyatsiz bo‘lgan detallar ortida, ba‘zan muallif aytmoqchi bo‘lgan narsaning ma‘nosi yashirincha bo‘lib, o‘quvchilarga ular o‘ziga xos “signal” bo‘lib xizmat qiladi, bu orqali o‘quvchi o‘zi asarga xos bo‘lgan asosiy g‘oyani taxmin qilishi mumkin. Ushbu uslub o‘rta asrlarda Koreyada Xitoy adabiyotining majoziy vositalari tizimidan - mashhur

qahramonlarning ismlaridan, klassiklar asarlaridan iqtiboslardan foydalanishni eslatadi. [9, 276.] Ammo agar o'sha kunlarda Xitoy adabiyoti muayyan vaziyatlar yoki insoniy xatti-harakatlarning timsoli sifatida ishlatilgan bo'lsa, Pak Van So matnning syujeti va kompozitsion tashkil etilishini hal qilish uchun o'z uslubidan foydalanadi. Uning hikoyalarida an'anaviy koreys adabiyoti, masalan, insonning dunyodagi o'rni va ijtimoiy faoliyatining ma'nosi muammosiga bag'ishlangan "orzu romanlari" bilan bog'liqlikni topish mumkin. Pak Van So asarlarida haqiqiy hayoti xuddi tushdagidek o'tadigan qahramonlar bor, lekin natijada ular allaqachon boshqa, ichki o'zgargan odamlar tomonidan uyg'onadi. Boylik asosiy o'lchov sifatida e'tirof etilgan zamonaviy jamiyat qadriyatlariga tanqidiy qarash insonni hayotiy yo'nalishlarini qayta ko'rib chiqishga olib keladi va u ichki uyg'unlikka erishish uchun birinchi qadamni qo'yadi.

Xulosa. Uzoq Sharqda ayolning mavqei ko'p asrlar davomida o'zgarmagan, u faqat oila kontekstida qabul qilingan va jamiyatda o'zining individualligi va mustaqilligini namoyon qilish huquqiga va imkoniyatiga ega emas edi. Zamonaviy Janubiy Koreya asosan eski tartibni saqlab qoldi, ammo ayollar adabiyotining mavjudligi haqiqati, uning mashhurligi shuni ko'rsatadiki, endi ayol o'zini shaxs sifatida anglash istagi borligini ko'rsatib berdi. Buni yozuvchilar Pak Van So, Shin Kyong Suk ijodi tasdiqlaydi. Ushbu ayollar yozgan ba'zi asarlarida tanqidchilar feministik g'oyalarni kashf etadilar. Feminizm ayolning shaxsiy vijdon va hukm qilish huquqini tan olishni talab qiladi. [10, 121.] U ayolning asosiy qadriyati uning universal insoniy tabiatidan kelib chiqadi va uning hayotidagi boshqa munosabatlarga bog'liq emasligini ta'kidlaydi. Agar biz ushbu ta'rifga amal qilsak, barcha yozuvchi ayollarni feministlar deb hisoblash mumkin, chunki ular o'z asarlarida ayollar erkinligi bilan bog'liq muammoni ko'rib chiqadilar. Koreys ayolining qadr-qimmatini, avvalo, uning oiladagi mavqei bilan belgilanadi, demak, bu munosabatlarga bog'liq bo'lmasa kerak. Ushbu yozuvchilarning asarlarida qo'yilgan muammolar kitobxonlarda katta qiziqish uyg'otadi. "Ayollar kuzatuvining ko'p marta ortishi ostida bo'lgan odamni ko'rib chiqadigan ayollar adabiyoti hozirgi zamon kitobxonlariga juda qiziq bo'lib qoldi." Ochig'i, bu muammolar jamiyatda anchadan beri kechikib qolgan. "Havoda" bo'lgan fikrlar yozuvchilarning hikoyalarida ifodalangan. Bu, bizningcha, ayol yozuvchilarning koreys adabiyoti rivojiga qo'shgan hissasidir. Ko'rib chiqilayotgan asar mualliflarining har biri o'ziga xos uslubga ega. Yozuvchilar hikoyada voqea-hodisalarni ko'rsatish shakli, usullariga katta e'tibor beradilar, turli kompozitsion konstruksiyalardan foydalanadilar.

Adabiyotlar Ro'yxati

1. Kim Mixyon. Koreys ayollar nasri va feminizm. 김미현. 한국여성소설과페미니즘. Seul, 1996
2. Kwon Young-Min. Modern Korean Literature (II). //Seoul Journal of Korean Studies. Vol.14. December, 2001
3. Korean Literature Today. Seoul, 1999, Vol.4.
4. Kwon Young-Min. Modern Korean Literature (11). //Seoul Journal of Korean Studies. 2001. Vol.14.
5. Yung-Chang Kim. Women of Korea. A History from Ancient times to 1945. -Ewha Woman University Press. Seoul, 1997.
6. Journey to Mujin. Anthology of Korean short fiction. Seoul, KCAF, 1988
7. Kwon Young Min. Contemporary Korean Literature as Division Literature.// Korea journal. 1987. - Vol. 27. P. 73-82.
8. Korean Literature Today. Seoul, 1999, Vol.4.
9. Алексеев В.М. Темы танской поэзии.//Труды по китайской литературе. Книга 1. М.: Восточная лит-ра РАН, 2002. - С. 251-276.
10. Kim Donguk. History of Korean Literature. Tokyo, 1980.